

Regeringens proposition 1994/95:187

Prop.
1994/95:187

Vissa inkomstskattefrågor

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 30 mars 1995

Ingvar Carlsson

Göran Persson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen kompletteras bestämmelserna om beskattning av pension som en följd av regeringens förslag om införlivande av det tredje livförsäkringsdirektivet i svensk lagstiftning. Förslaget innebär att inkomstbeskattning skall ske av försäkringens värde om försäkringsavtalet överläts och försäkringen därefter inte uppfyller villkoren för en pensionsförsäkring.

Vidare föreslås ett förtydligande av avyttringsbegreppet vid avregistrering av aktiebolag som sker på grund av att bolaget inte har ett aktiekapital på minst 100 000 kr. Vid sådan avregistrering skall aktier e.d. som getts ut av bolaget anses avyttrade. Slutligen föreslås vissa justeringar, bl.a. i reglerna för koncernbidrag.

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Lagtext	
2.1	Förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370)	4
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt	12
3	Ärendet och dess beredning	15
4	Överlåtelse av pensionsförsäkringsbestånd	15
5	Övriga inkomstskattefrågor	
5.1	Avregistrering av aktiebolag	19
5.2	Koncernbidrag	21
6	Författningskommentar	
6.1	Kommunalskattelagen (1928:370)	21
6.2	Lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt	23
	Bilaga 1 Remitterade lagförslag	24
	Bilaga 2 Lagrådets yttrande	30
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 30 mars 1995	31

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 1994/95:187

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370),
2. lag om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370)

Härigenom föreskrivs att punkt 1 av anvisningarna till 24 §, punkt 1 av anvisningarna till 31 § och punkt 4 av anvisningarna till 41 § kommunalskattelagen (1928:370) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Anvisningar till 24 §

1.¹ För skattskyldig som har haft ordnad bokföring skall beräkningen av inkomst ske på grundval av hans bokföring med iakttagande av bestämmelserna i denna anvisningspunkt. Vid inkomstberäkningen tas hänsyn till in- och utgående lager av varor, däri inbegripet djur, råmaterial, hel- och halvfabrikat m.m., till pågående arbeten samt till fordrings- och skuldposter. Reserv i lager o.d. får beaktas endast vid tillämpning av punkt 2 tredje och fjärde styckena. Värdet av utgående lager, pågående arbeten samt fordrings- och skuldposter bestäms med hänsyn till förhållandena vid beskattningsårets utgång. Som värde av ingående lager, pågående arbeten samt fordrings- och skuldposter tas upp värdet av närmast föregående beskattningsårs utgående lager, pågående arbeten samt fordrings- och skuldposter.

Har det bokförda resultatet påverkats av att bland intäkterna har tagits upp belopp, som inte skall beskattas som inkomst, eller uteslutits belopp, som borde ha medräknats, eller bland kostnaderna har tagits upp belopp, som inte är avdragsgilla vid inkomstberäkningen, skall resultatet justeras så att det kan läggas till grund för inkomstberäkningen enligt denna lag. I de fall resultatet har påverkats av att lager, pågående arbeten eller fordringspost har tagits upp med för lågt belopp eller skuldpost med för högt belopp skall dock på yrkande av den skattskyldige justering av det bokförda resultatet underlåtas i den mån det är uppenbart att denne - i överensstämmelse med reglerna för inkomstberäkning i denna lag - genom

Har det bokförda resultatet påverkats av att bland intäkterna har tagits upp belopp, som inte skall beskattas som inkomst, eller uteslutits belopp, som borde ha medräknats, eller bland kostnaderna har tagits upp belopp, som inte är avdragsgilla vid inkomstberäkningen, skall resultatet justeras så att det kan läggas till grund för inkomstberäkningen enligt denna lag. I de fall resultatet har påverkats av att lager, pågående arbeten eller fordringspost har tagits upp med för lågt belopp eller skuldpost med för högt belopp skall dock på yrkande av den skattskyldige justering av det bokförda resultatet underlåtas i den mån det är uppenbart att denne - i överensstämmelse med reglerna för inkomstberäkning i denna lag - genom

större avskrivningar på anläggningstillgångar än som skett *eller större avsättning enligt lagen (1990:654) om skatteutjämningsreserv än som gjorts* skulle ha kunnat redovisa ett lägre resultat än det som skulle framkomma efter justeringen.

större avskrivningar på anläggningstillgångar än som skett skulle ha kunnat redovisa ett lägre resultat än det som skulle framkomma efter justeringen.

Vid beräkning av inkomst enligt bokföringsmässiga grunder skall iakttas, att en inkomst skall anses ha åtnjutits under det år, då den enligt god redovisningssed eller enligt vad som beträffande jordbruk är allmänt brukligt bör tas upp som intäkt i räkenskaperna, även om inkomsten ännu inte har uppburits kontant eller eljest kommit den skattskyldige tillhanda t.ex. i form av levererade varor, fullgjorda prestationer eller på annat härmed jämförligt sätt. Vad som gäller i fråga om inkomstposterna tillämpas också i fråga om utgiftsposterna. I fråga om tiden för inkomst- och utgiftsposters upptagande enligt bokföringsmässiga grunder tillämpas i allmänhet det förfarings sättet, att fordringar tas upp som inkomst under det år, då de uppkommer, och att räntor hänförs till inkomsten för det år, på vilket de belöper, i bägge fallen oberoende av om de verkligen har influtit under nämnda år eller inte. Å andra sidan bör förskottsvis influtna räntor, som till större eller mindre del belöper på ett kommande år, till denna del bokföringsmässigt hänföras till det sistnämnda årets inkomst. Avdrag för ränta på lån ur statens lånefond för lån med uppskjuten ränta åtnjuts för det år då räntan har betalats.

Vid tillämpning av föregående stycke skall iakttas bl.a. att värdet av avyttrade varor skall – även om fakturering inte skett – redovisas som fordran, såvida varorna levererats till den nye ägaren före årets utgång.

Har avverkningsrätt till skog upplåtits mot betalning, som skall erläggas under loppet av flera år, får som intäkt för varje år tas upp den del av köpeskillingen som influtit under samma år.

I fråga om avdrag för kostnader för reparation och underhåll av fastighet gäller även punkt 4 tredje och fjärde styckena av anvisningarna till 23 §.

Om beskattningsmyndighet, med frångående av den skattskyldiges på hans räkenskaper grundade inkomstberäkning, som inkomst för ett år beskattat vinst, som i bokföringen framkommer som vinst först ett senare år, skall vid inkomstberäkningen för det följande år, då vinsten redovisas i bokföringen, det sistnämnda årets bokförda resultat justeras på sådant sätt att den redan beskattade vinsten inte beskattas en gång till.

Motsvarande gäller för det fall, att beskattningsmyndighet ansett att en förlust, som är i och för sig avdragsgill, inte får beaktas vid inkomstberäkningen för det år då den redovisats i räkenskaperna eller beskattningsmyndighet i annat fall visst år frångått den skattskyldiges bokföring på sådant sätt att det påverkar följande års inkomstberäkning.

Har intäkter eller utgifter avseende viss egendom vid den närmast föregående taxeringen till statlig inkomstskatt hänförs till inkomstslaget kapital och sker beskattning vid den aktuella taxeringen i inkomstslaget näringsverksamhet skall den skattskyldige ta upp sådana ingående tillgångs- och skuldposter som erfordras för att någon intäkt eller utgift inte skall beskattas två gånger eller lämnas obeskattad på grund av skiftet av tillämpligt inkomstslag.

3 § 7–11 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt har motsvarande tillämpning vid beräkning av inkomst av näringsverksamhet. Vid beräkning av realisationsvinst eller realisationsförlust som är hänförlig till näringsverksamhet tillämpas 24 § 1–5 mom., 27 § 1–4 mom., 28 §, 29 § 1 mom., 30 § 1 mom. och 31 § nämnda lag.

till 31 §

1.² Med pension förstås dels belopp, som annorledes än i följd av försäkring utgår på grund av föregående tjänsteförhållande, dels belopp, som på grund av lagen (1962:381) om allmän försäkring utgår i form av folkpension eller tilläggs pension, dels belopp som utgår på grund av pensionsförsäkring, dels belopp som utbetalas från pensionssparkonto till pensionsspararen, till förmånstagare på grund av förmånstagarförordnande, till den som erhållit rätten till pension genom bodelning, till make eller bröstarvinge på grund av jämkning av förmånstagarförordnande samt vid återbetalning enligt 13 kap. 4 § äktenskapsbalken.

1. Med pension förstås dels belopp, som annorledes än i följd av försäkring utgår på grund av föregående tjänsteförhållande, dels belopp, som på grund av lagen (1962:381) om allmän försäkring utgår i form av folkpension eller tilläggs pension, dels belopp som utgår på grund av pensionsförsäkring, dels belopp som utbetalas från pensionssparkonto till pensionsspararen, till förmånstagare på grund av förmånstagarförordnande, till den som erhållit rätten till pension genom bodelning, till make eller bröstarvinge på grund av jämkning av förmånstagarförordnande samt vid återbetalning enligt 13 kap. 4 § äktenskapsbalken, *dels kapital hänförligt till pensionsförsäkring vilken antingen överläts till försäkringsgivare som inte meddelar pensionsförsäkring enligt denna lag eller överförs till sådan del av försäkringsgivarens verksamhet som inte avser pensionsförsäkring enligt denna lag.*

Med pensionsförsäkring förstås försäkring, som inte medför rätt till andra försäkringsbelopp än ålderspension, sjukpension eller efterlevandepension. För att en försäkring skall anses som pensionsförsäkring fordras vidare, om inte annat följer av förklaring enligt sjuttonde stycket, att försäkringen meddelats i en här i landet bedriven försäkringsrörelse för vilken skattskyldighet föreligger enligt lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel respektive lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt. Med försäkrad avses den på vars liv försäkringen tagits

eller, i fråga om sjukpension, den vars arbetsförmåga försäkringen avser. Med tjänstepensionsförsäkring förstås pensionsförsäkring, som har samband med tjänst och för vilken den försäkrades arbetsgivare åtagit sig att ansvara för betalning av hela avgiften. Med tjänstepensionsförsäkring förstås också pensionsförsäkring, som – om en anställd avlidit – tagits av den anställdes arbetsgivare till förmån för den anställdes efterlevande och för vilken försäkring arbetsgivaren åtagit sig att ansvara för betalning av hela avgiften.

I fråga om annan pensionsförsäkring än tjänstepensionsförsäkring skall försäkringstagaren vara den försäkrade. Har försäkringstagaren eller hans make eller person med vilken han sammanbor under äktenskapsliknande förhållanden barn under 20 år, får han ta försäkring avseende efterlevandepension på sin makes eller den sammanboendes liv, om barnet insätts som förmånstagare. Om särskilda skäl föreligger kan skattemyndigheten medge att dödsboet efter skattskyldig som bedrivit näringsverksamhet i Sverige får ta försäkring avseende efterlevandepension. Som förutsättning för att medgivande skall lämnas gäller att den efterlevande saknar betryggande pensionsskydd och att försäkringen tas i samband med att boet upphör med driften i förvärvskällan. Motsvarande gäller om den avlidne drivit verksamheten genom förmedling av juridisk person.

Ålderspension får inte börja utgå vid lägre ålder än 55 år. Utbetalning får dock ske dessförinnan till den som fått rätt till förtidspension enligt lagen om allmän försäkring. Om det i annat fall finns särskilda skäl, får skattemyndigheten besluta att pension får börja utgå vid lägre ålder.

Ålderspension får utgå högst så länge den försäkrade lever, men under den försäkrades livstid lägst fem år eller, om försäkringen skall upphöra när den försäkrade fyller 65 år, lägst tre år. Pensionen får under den första femårsperiod under vilken den utbetalas inte utgå med annat än samma belopp vid varje utbetalningstillfälle eller med stigande pensionsbelopp.

För ålderspension som utgår enligt allmän pensionsplan gäller, om den skall upphöra innan den försäkrade avlider, vad därom utfästs enligt planen. Vad som enligt denna lag avses med allmän pensionsplan framgår av punkt 20 av anvisningarna till 23 §.

Förmånstagare får inte insättas till annan ålderspensionsförsäkring än tjänstepensionsförsäkring. Till tjänstepensionsförsäkring avseende ålderspension skall anställd, som då försäkringsavtalet ingicks var den försäkrade, vara förmånstagare.

Med sjukpension förstås pension som utgår till den försäkrade högst så länge denne är arbetsförmögen eller har nedsatt arbetsförmåga. Sjukpension får upphöra tidigast fem år efter det försäkringsavtalet träffades. I fråga om förmånstagare gäller föreskrifterna i föregående stycke.

Med efterlevandepension förstås pension

1. som efter den försäkrades död utgår till den försäkrades make, varmed i detta sammanhang förstås person med vilken den försäkrade varit gift eller sammanbott under äktenskapsliknande förhållanden,

2. som efter den försäkrades död utgår till barn till den försäkrade eller barn till person som angivits under 1,

3. som utgår till efterlevande på grund av försäkring som tagits av dödsbo efter medgivande enligt tredje stycket, varvid pension får utgå som om den avlidne varit försäkrad, eller

4. som utgår på grund av försäkring som tagits av arbetsgivare till förmån för anställds efterlevande med stöd av andra stycket sista meningen, varvid pension får utgå som om den avlidne varit försäkrad.

Efterlevandepension får utgå högst så länge den efterlevande lever och får under den första femårsperiod under vilken den utbetalas inte utgå med annat än samma belopp vid varje utbetalningstillfälle eller med stigande pensionsbelopp. Efterlevandepension får under den efterlevandes livstid inte upphöra förrän fem år förflutit efter den försäkrades död med följande undantag:

1. Efterlevandepension till person som avses i föregående stycke 1, får upphöra när denne ingår nytt äktenskap.

2. Har den försäkrade avlidit mindre än fem år före den tidpunkt då försäkringen annars skulle ha upphört, får efterlevandepension upphöra vid sistnämnda tidpunkt.

3. Om utbetalning av efterlevandepension till barn under 20 år påbörjats, får pensionen upphöra när barnet fyller 20 år.

4. Har försäkring avseende efterlevandepension till barn tagits på sådan persons liv som avses i föregående stycke 1, skall pensionen upphöra senast när barnet fyller 20 år.

Som förmånstagare till försäkring avseende efterlevandepension får endast insättas person till vilken efterlevandepension kan utgå enligt nionde och tionde styckena.

Försäkringsvillkor, som med hänsyn till bestämmelserna i denna lag är avgörande för frågan huruvida försäkringen är att anse som pensionsförsäkring, skall tas in i försäkringsavtalet. Detta skall dessutom innehålla villkor att försäkringen inte får pantsättas eller belånas och inte heller ändras på sådant sätt att den inte längre uppfyller de föreskrifter, som anges för pensionsförsäkring i denna lag, eller i andra fall än nedan föreskrivs överlåtas eller återköpas. Avtalet får inte innehålla villkor som är oförenligt med bestämmelserna om pensionsförsäkring i denna lag.

Under den försäkrades livstid får pensionsförsäkring endast överlåtas

1. till följd av anställningsförhållande, därvid försäkringen före eller efter överlåtelsen skall ha karaktär av tjänstepensionsförsäkring,

2. på grund av utmätning liksom vid ackord eller konkurs eller

3. genom bodelning.

Ny ägare till pensionsförsäkring skall omedelbart underrätta försäkringsgivaren om förvärvet av försäkringen.

Återköp av pensionsförsäkring får utan hinder av bestämmelserna i denna lag ske,

1. om det tekniska återköpsvärdet uppgår till högst ett basbelopp enligt lagen om allmän försäkring och försäkringen inte är förenad med ett oåterkalleligt förmånstagarförordnande samt premier för försäkringen inte har betalats senare än 10 år före återköpet, eller

2. om det tekniska återköpsvärdet uppgår till högst 30 procent av ett basbelopp enligt lagen om allmän försäkring.

Om det i annat fall än som avses i föregående stycke finns synnerliga skäl för återköp och sådant får ske enligt försäkringstekniska grunder, får återköp medges av skattemyndigheten. Bestämmelserna i förevarande lag hindrar inte heller återbetalning enligt 13 kap. 4 § äktenskapsbalken av försäkringstagarens tillgodohavande.

Om särskilda skäl föreligger, kan skattemyndigheten efter ansökan förklara att försäkring som har meddelats i utomlands bedriven försäkringsrörelse skall anses som pensionsförsäkring. Sådan förklaring får meddelas endast under förutsättning att villkoren för försäkringen i huvudsak står i överensstämmelse med bestämmelserna i denna anvisningspunkt om pensionsförsäkring. Har förklaring som här avses meddelats kan försäkringen inte övergå till kapitalförsäkring.

Med kapitalförsäkring förstås annan livförsäkring än pensionsförsäkring. Till kapitalförsäkring hänförs mot statens grupplivförsäkring svarande förmån från kommun, även om förmånen inte utgår på grund av försäkring.

Försäkring som enligt denna lag är att hänföra till pensionsförsäkring får anses såsom kapitalförsäkring, om förbehåll härom intagits i avtalet vid dess ingående.

Premiebefrielseförsäkring skall anses tillhöra samma slag av försäkring som huvudförsäkringen.

För att sjuk- eller olycksfallsförsäkring skall anses ha tagits i samband med tjänst fordras, att premier för försäkringen skall betalas av arbetsgivaren. Vidare fordras att anmälan görs till försäkringsanstalten om att försäkringen har tagits i samband med tjänst.

Till livränta räknas även höjning av livräntan och sådant tillägg till denna som skall utgå under livräntans fortsatta bestånd.

Såvitt gäller kraven enligt denna anvisningspunkt, att en ålders- eller efterlevandepension under den första femårsperioden inte utgår med annat än samma belopp vid varje utbetalningstillfälle eller med stigande belopp, bortses i fråga om försäkring enligt lagen (1989:1079) om livförsäkringar med anknytning till värdepappersfonder från sådana förändringar av beloppen som föranleds av kursutvecklingen på fondandelarna.

Beslut som skattemyndighet meddelat med stöd av tredje, fjärde, sextonde eller sjuttonde stycket av denna anvisningspunkt får överklagas hos Riksskatteverket. Riksskatteverkets beslut får inte överklagas.

till 41 §

4.³ I fråga om inkomst av tjänst gäller som allmän regel, att inkomst skall anses hava åtnjutits under det år, då densamma från den skattskyldiges synpunkt är att anse som verkligen förvärvad och till sitt belopp känd. Detta är framför allt förhållandet, då inkomsten av den skattskyldige uppburits eller blivit för honom tillgänglig för lyftning eller, såsom i fråga om bostadsförmån och andra förmåner in natura, då den på annat sätt kommit den skattskyldige till godo, detta oberoende av huruvida inkomsten intjänats under året eller tidigare. Har den skattskyldige på grund av sin tjänst fått förvärva värdepapper på förmånliga villkor, tas förmånen upp till beskattning det år förvärvet skedde. I fall då behållning på pensionssparkonto skall avskattas enligt 32 § 1 mom. första stycket j inträder skattskyldigheten när pensionssparavtalet upphör att gälla för de tillgångar som skall avskattas.

4. I fråga om inkomst av tjänst gäller som allmän regel, att inkomst skall anses hava åtnjutits under det år, då densamma från den skattskyldiges synpunkt är att anse som verkligen förvärvad och till sitt belopp känd. Detta är framför allt förhållandet, då inkomsten av den skattskyldige uppburits eller blivit för honom tillgänglig för lyftning eller, såsom i fråga om bostadsförmån och andra förmåner in natura, då den på annat sätt kommit den skattskyldige till godo, detta oberoende av huruvida inkomsten intjänats under året eller tidigare. Har den skattskyldige på grund av sin tjänst fått förvärva värdepapper på förmånliga villkor, tas förmånen upp till beskattning det år förvärvet skedde. I fall då behållning på pensionssparkonto skall avskattas enligt 32 § 1 mom. första stycket j inträder skattskyldigheten när pensionssparavtalet upphör att gälla för de tillgångar som skall avskattas. *Vid sådan överlåtelse av pensionsförsäkring till ny försäkringsgivare som avses i punkt 1 av anvisningarna till 31 § anses pensionskapitalet utbetalt när ansvaret för en överlåtten försäkring övergår på den övertagande försäkringsgivaren eller, i fråga om pensionsförsäkring som överförs till sådan del av försäkringsgivarens verksamhet som inte avser pensionsförsäkring, när överföringen äger rum.*

Å andra sidan skall utgifterna och omkostnaderna för inkomstförvärvet avdragas från intäkten under det år, då de verkligen blivit av den skattskyldige bestridda, även om de avser inkomst, som tidigare förvärvats eller först under ett senare år beräknas inflyta.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1995 och tillämpas första gången vid 1995 års taxering. De nya föreskrifterna i punkt 1 av anvisningarna till 31 § samt punkt 4 av anvisningarna till 41 § tillämpas på överlåtelser respektive överföringar av pensionsförsäkringar efter ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 1992:693.
² Senaste lydelse 1993:1542.
³ Senaste lydelse 1993:938.

Härigenom föreskrivs att 2 § 3 mom. och 24 § 2 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

3 mom.² Äger svenskt aktiebolag, svensk ekonomisk förening, svensk sparbank eller svenskt ömsesidigt skadeförsäkringsföretag (moderföretag) mer än nio tiondelar av aktierna eller andelarna i ett eller flera svenska aktiebolag eller svenska ekonomiska föreningar (helägda dotterföretag), skall koncernbidrag som moderföretaget lämnar till helägt dotterföretag eller som sådant företag lämnar till moderföretaget eller till annat helägt dotterföretag hos moderföretaget anses som avdragsgill omkostnad för givaren och skattepliktig intäkt för mottagaren, även om bidraget inte för givaren utgör omkostnad för intäkternas förvärvande eller bibehållande. Som förutsättning för detta gäller

a) att varken givare eller mottagare är bostadsföretag enligt 7 mom., investmentföretag enligt 10 mom. eller förvaltningsföretag enligt 7 § 8 mom. andra stycket,

b) att såväl givare som mottagare redovisar bidraget till samma års taxering öppet i självdeklaration eller därvid fogad bilaga,

c) att dotterföretag som lämnar eller mottar bidrag har varit helägt under hela beskattningsåret för både givare och mottagare eller sedan dotterföretaget började bedriva verksamhet av något slag,

d) att, om bidrag lämnas från dotterföretag till moderföretag, moderföretaget skulle vara frikallat från skattskyldighet för utdelning som under beskattningsåret hade uppburits från dotterföretaget,

e) att, om bidrag lämnas från dotterföretag till annat dotterföretag, moderföretaget är investmentföretag eller förvaltningsföretag som avses i a eller moderföretaget i annat fall skulle vara antingen frikallat från skattskyldighet för utdelning som under beskattningsåret hade uppburits från det givande dotterföretaget eller skattskyldigt för utdelning som under beskattningsåret hade uppburits från det mottagande dotterföretaget samt

f) att mottagaren inte enligt avtal om undvikande av dubbelbeskattning skall anses ha hemvist i en främmande stat.

Lämnar svenskt moderföretag koncernbidrag till svenskt aktiebolag som inte är sådant helägt dotterbolag som avses i första stycket, skall bidraget ändå anses som avdragsgill omkostnad för moderföretaget och skattepliktig intäkt för mottagaren, om de förutsättningar som anges i första stycket a och b är uppfyllda och

Lämnar svenskt moderföretag koncernbidrag till svenskt aktiebolag som inte är sådant helägt dotterbolag som avses i första stycket, skall bidraget ändå anses som avdragsgill omkostnad för moderföretaget och skattepliktig intäkt för mottagaren, om de förutsättningar som anges i första stycket a, b och f är uppfyllda och

om ägarförhållandena under hela beskattningsåret för både givare och mottagare eller sedan mottagaren började bedriva verksamhet av något slag har varit sådana att mottagaren genom fusioner mellan moderföretag och dotterbolag har kunnat bringas att uppgå i moderföretaget. Därvid skall fusion anses kunna äga rum när moderföretag äger mer än nio tiondelar av aktierna i dotterbolag men inte i annat fall.

om ägarförhållandena under hela beskattningsåret för både givare och mottagare eller sedan mottagaren började bedriva verksamhet av något slag har varit sådana att mottagaren genom fusioner mellan moderföretag och dotterbolag har kunnat bringas att uppgå i moderföretaget. Därvid skall fusion anses kunna äga rum när moderföretag äger mer än nio tiondelar av aktierna i dotterbolag men inte i annat fall.

Även i andra fall skall koncernbidrag som svenskt företag lämnar till annat svenskt företag anses som avdragsgill omkostnad för givaren och skattepliktig intäkt för mottagaren under förutsättning att bidraget med avdragsrätt för givaren enligt första och andra styckena hade kunnat lämnas till annat företag än mottagaren och att bidraget därefter, direkt eller genom förmedling av ytterligare företag, hade kunnat vidarebefordras till mottagaren på sådant sätt att varje förmedlande företag skulle ha haft rätt till avdrag enligt första och andra styckena för vidarebefordrat belopp.

Avdrag för koncernbidrag får åtnjutas endast av den som visar att förutsättningar för sådant avdrag föreligger.

Lämnas bidrag från svenskt företag till annat svenskt företag, med vilket givaren är i intressegemenskap, för verksamhet av väsentlig betydelse från samhällsekonomisk synpunkt och redovisas bidraget öppet, kan regeringen medge att bidraget skall anses som avdragsgill omkostnad för givaren och skattepliktig intäkt för mottagaren även om en eller flera av de förutsättningar som anges i första-tredje styckena inte är uppfyllda.

24 §

2 mom.³ Med avyttring av egendom avses försäljning, byte eller därmed jämförlig överlåtelse av egendom. Med avyttring jämställs också att tiden för utnyttjande av en option löpt ut utan att optionen har utnyttjats. Avyttring av ett finansiellt instrument anses också föreligga om det företag som givit ut instrumentet

1. upplöses genom konkurs eller, om det är ett svenskt aktiebolag eller en svensk ekonomisk förening, när företaget försätts i konkurs,

2. träder i likvidation eller

2. träder i likvidation,

3. upplöses genom fusion enligt 14 kap. 1 § aktiebolagslagen (1975:1385), 11 kap. 1 § bankaktiebolagslagen (1987:618), 15 a kap. 1 § försäkringsrörelselagen (1982:713), eller, om det är ett utländskt bolag, när bolaget

3. upplöses genom fusion enligt 14 kap. 1 § aktiebolagslagen (1975:1385), 11 kap. 1 § bankaktiebolagslagen (1987:618), 15 a kap. 1 § försäkringsrörelselagen (1982:713), eller, om det är ett utländskt bolag, när bolaget

upplöses genom ett motsvarande förfarande.

upplöses genom ett motsvarande förfarande *eller*

4. upplöses genom att avregistreras efter den 4 april 1995 enligt punkt 5 eller 6 av övergångsbestämmelserna till lagen (1994:802) om ändring i aktiebolagslagen.

Med avyttring avses däremot inte utlåning av egendom för blankning. Avyttring anses inte heller föreligga när en andel definitivt förlorar sitt värde i fall som avses i 3 § 8 mom. tredje stycket.

En delägare i ett handelsbolag skall anses ha avyttrat sin andel i bolaget om andelen inlöses eller bolaget upplöses.

Har andelen övergått till någon annan på annat sätt än genom köp, byte eller därmed jämförligt fång och är det justerade ingångsvärdet enligt 28 § negativt, skall beskattning ske som om andelen avyttrats.

Inlöses andel i värdepappersfond eller utskiftas fondens behållna tillgångar till fondandelsägare i samband med att fonden upplöses, skall avyttring av andelen anses ha skett mot vederlag motsvarande vad fondandelsägaren uppbär vid inlösen eller utskiftning. Detsamma gäller om medlem avgår ur en ekonomisk förening.

Utnyttjas ett finansiellt instrument, som avser teckningsrätt, delrätt, företrädesrätt till teckning av vinstandelslån, köpoption, termin, optionsrätt, konvertibelt skuldebrev eller konvertibelt vinstandelsbevis, för förvärv av aktier eller annan egendom, anses detta inte som en avyttring av det utnyttjade instrumentet. Anskaffningsvärdet för den förvärvade egendomen är summan av anskaffningsvärdet för instrumentet och annat vederlag.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1995 och tillämpas första gången vid 1996 års taxering, i fråga om de nya föreskrifterna i 2 § 3 mom. dock endast i fråga om beskattningsår som påbörjats den 1 januari 1995 eller senare. Äldre föreskrifter i 2 § 3 mom. tillämpas emellertid för den del av beskattningsåret som avser tiden före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:770.

² Senaste lydelse 1994:1862.

³ Senaste lydelse 1994:1859.

I propositionen kompletteras bestämmelserna om beskattning av pension i kommunalskattelagen (1928:370), KL, som en följd av regeringens förslag om införlivandet av det tredje livförsäkringsdirektivet i svensk lagstiftning, se prop. 1994/95:184. Vid beredningen av föreliggande lagförslag har synpunkter inhämtats från bl.a. Riksskatteverket och Finansinspektionen. De synpunkter som lämnats har varit av tekniskt slag och har beaktats. Förslaget i denna del har också föregåtts av kontakter med och information från det danska skatteministeriet.

Ett förtydligande av avyttringsbegreppet beträffande aktier o.d. görs genom en ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt, SIL. Vidare kompletteras bestämmelserna om koncernbidrag i SIL.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 23 mars 1995 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 1*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 2*.

Lagrådet har föreslagit vissa redaktionella ändringar. Regeringen har i propositionen följt Lagrådets förslag.

Lagrådets yttrande har inte inhämtats över förslagen till ändring i 2 § 3 mom. SIL samt punkt 1 av anvisningarna till 24 § KL. Ändringarna i dessa delar är av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

4 Överlåtelse av pensionsförsäkringsbestånd

Regeringens förslag: En överlåtelse av ett pensionsförsäkringsavtal till försäkringsgivare som inte meddelar pensionsförsäkring enligt kommunalskattelagens regler skall anses som utbetalning av pension.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen har i en proposition om genomförande av EG:s tredje skade- resp. livförsäkringsdirektiv föreslagit ändringar i försäkringsrörelsereglerna som är betingade av nämnda direktiv (prop. 1994/95:184). De nya försäkringsrörelsereglerna ställer krav på vissa justeringar i skattereglerna för att svenska skatteanspråk och systematiken i reglerna skall upprätthållas.

EG har inom försäkringsområdet bedrivit ett omfattande harmoniseringsarbete. Arbetet har syftat till att genomföra den inre marknaden även på försäkringsområdet genom bl.a. etablerings- och tjänstefrihet. Syftet har uppnåtts senast genom de s.k. tredje skade- resp. livförsäkringsdirektiven (92/49/EEG och 92/96/EEG) som ofta benämns den tredje generationens direktiv.

Direktiven antogs den 18 juni resp. den 10 november 1992 och ingår även i tilläggsavtalet till EES-avtalet. Bestämmelserna i direktiven gäller således även för de EFTA-länder som omfattas av EES-avtalet.

Regeringen har föreslagit att direktiven införlivas i svensk rätt med verkan i huvudsak fr.o.m. den 1 juli i år.

Direktiven syftar till att genomföra principerna om en enda auktorisation och om hemlandstillsyn. Bestämmelserna om en enda auktorisation innebär att en försäkringsgivare skall ha möjlighet att med stöd av tillstånd i sitt hemland driva försäkringsverksamhet inom hela EES-området. Verksamheten skall kunna drivas antingen från ett fast driftställe som etablerats i ett annat medlemsland än hemlandet eller genom gränsöverskridande verksamhet från ett fast driftställe beläget inom EES. Tillsynsmyndigheten i försäkringsgivarens hemland får inte hindra etablering utomlands eller en gränsöverskridande verksamhet bara på grund av att verksamheten inte enbart är inhemsk. Myndigheten kan dock hindra verksamheten i ett annat medlemsland (värdlandet) om försäkringsgivaren inte driver verksamheten på ett sunt sätt. Denna prövning görs således av hemlandsmyndigheten. Värdlandet kan inte hindra en försäkringsgivare som har tillstånd i sitt hemland att driva verksamhet i värdlandet, och får heller inte bestämma om verksamheten skall drivas från ett fast driftställe eller genom gränsöverskridande verksamhet.

Hemlandets myndigheter har huvudansvaret för övervakningen även av filialer i andra EES-länder samt av gränsöverskridande verksamhet som drivs i andra EES-länder.

Såvitt gäller *överlåtelse av försäkringsbestånd* innebär förslaget till ändringar i försäkringsrörelsereglerna bl.a. att ett svenskt försäkringsbolag får, med Finansinspektionens tillstånd och under dess överinseende, överlåta hela eller delar av sitt försäkringsbestånd till en försäkringsgivare med auktorisation i ett EES-land. Här i landet etablerade EES-försäkringsgivares överlåtelse av försäkringsbestånd skall prövas av försäkringsgivarens hemlandsmyndighet. Tillsynsmyndigheten i det land där livbolagets åtaganden enligt en livförsäkring skall fullgöras skall ges tillfälle att yttra sig över en sådan överlåtelse av försäkringsbeståndet från landet.

Inkomstbeskattning av livförsäkring sker enligt två principer. Enligt den ena medges inte avdrag för de till försäkringsföretaget inbetalade avgifterna. I sådana fall beskattas inte de på försäkringen utfallande beloppen. Denna metod gäller för kapitalförsäkring (K-försäkring). Den andra principen innebär att den skattskyldige medges avdrag för försäkringspremien. Mot detta svarar skatteplikt för den utfallande ersättningen från försäkringen. Den senare principen gäller för pensionsförsäkring (P-försäkring).

Reglerna om inkomstskatt på P-försäkringar är uppdelade i fyra olika delar. I KL finns tre skilda regelsystem. De kompletteras av bestämmelser utanför KL om beskattningen av avkastningen på det sparkapital som hör till sådana försäkringar.

Det regelsystem som karaktäriserar de olika försäkringslagen brukar kallas *kvalitativa villkor*. De finns i punkt 1 av anvisningarna till 31 § KL och fick i huvudsak sin nuvarande utformning vid 1975 års reform av försäkringsbeskattningen. Bl.a. gäller i princip förbud mot återköp av P-försäkring. Till de kvalitativa villkoren har kopplats en bestämmelse i 3 § lagen (1927:77) om försäkringsavtal, FAL, vilken anger att ett förfogande över försäkringen är utan verkan om förfogandet skett i strid mot villkor som enligt KL skall tas in i försäkringsavtalet.

Rätten till avdrag för inbetalda premier för P-försäkring framgår av de s.k. *kvantitativa villkoren*, som är intagna i punkt 6 av anvisningarna till 46 § KL. Här anges de begränsningar som finns i avdragsrätten för inbetalade försäkringspremier.

De kvalitativa och kvantitativa reglerna syftar till att avgränsa området för skattegynnade långsiktigt pensionssparande. Bestämmelserna kompletteras av regeln i 32 § 1 mom. första stycket b KL enligt vilken pensioner beskattas i inkomstslaget tjänst. De gäller även om premieavdraget gjorts i näringsverksamhet.

Till regelsystemet hör även den genom 1990 års skattereform införda lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel. Avkastningen på P-försäkringskapitalet beskattades tidigare inte, vare sig hos försäkringstagaren eller hos försäkringsgivaren. Med stöd av den nya lagen tas emellertid skatt numera ut av livförsäkringsföretagen på den avkastning som pensionskapitalet genererat under beskattningsåret. Sedan den 1 januari i år är skattesatsen för avkastningsskatt på P-försäkringar 15 %. Motsvarande faktiska skattesats för K-försäkringar är 27 % (30 % beräknat på nio tiondelar av underlaget). Underlaget för avkastningsskatten beräknas på schablonmässiga grunder. Som huvudregel beskattas all avkastning på kapital i både P- och K-försäkring med avkastningsskatt.

Avdragsrätten för premiebetalningar innebär inte någon skattemässig fördel om samma skattesats tillämpas vid såväl avdrag för sparande som beskattning av utfallande pension. Någon skatteförmån är således inte förenad med avdragsrätten i sig. Avdragsrätten leder dock till en

skatteförmån om pensionsbeloppen beskattas med en lägre skattesats än den skattesats mot vilken avdragen för premieinbetalningarna tidigare har gjorts. I förhållande till den generella skattesatsen för kapitalinkomster, 30 %, utgår avkastningsskatten på pensionsmedel endast med halva denna skattesats.

Utländska försäkringsgivare

Ett grundläggande villkor för att en försäkring skall anses som P-försäkring är att den har meddelats i en här i landet bedriven försäkringsrörelse och att således skattskyldighet till avkastningsskatt föreligger för verksamheten. Det innebär att en skattemässigt gynnad P-försäkring skall meddelas från försäkringsgivarens fasta driftställe i Sverige. En utländsk livförsäkring klassas därför skattemässigt som en K-försäkring. En undantagsbestämmelse finns dock som ger skattemyndigheten rätt att efter ansökan besluta att en utländsk livförsäkring skattemässigt skall likställas med en svensk P-försäkring.

Ett sådant skattemässigt betingat krav att P-försäkring skall tecknas hos inhemsk försäkringsgivare eller hos en utländsk försäkringsgivares filial i landet är förenligt med EG-rätten eftersom kravet är nödvändigt för att upprätthålla systematiken i resp. lands skattesystem (jfr EG-domstolens s.k. Bachmannavgörande C-204/90, berört i prop. 1992/93:187 s. 148). Motsvarande regler finns också i andra europeiska länder.

I Danmark finns skattebestämmelser som innebär att beskattning utlöses av en överföring av avtal från en skattegynnad pensionsordning till en annan försäkringsordning. Det kapital som är hänförligt till det överförda avtalet anses utbetalt som pension. Bestämmelserna kompletterar reglerna om avdragsrätt för pensionspremier. Liknande bestämmelser infördes år 1992 i Belgien. Enligt de danska och belgiska reglerna uppkommer även skattskyldighet för överföringen för den som har skatterättslig hemvist utomlands.

Om en i Sverige skattegynnad P-försäkring överförs till försäkringsverksamhet utomlands förlorar försäkringen sin karaktär av P-försäkring och blir således att anse som en K-försäkring. Ett sådant byte av försäkringsgivare skulle därför leda till att utbetalningar från försäkringen blir fria från skatt trots att försäkringskapitalet varit skattesubventionerat genom avkastningsskatten och trots att avdrag erhållits för inbetalda premier. Även med en ändring i denna ordning skulle det inte vara möjligt att säkerställa långsiktigheten och bundenheten i sparandet efter ifrågavarande byte av försäkringsgivare. Skattelättnaderna har under sådana förhållanden utgått under felaktiga förutsättningar. Detta understryks av de strikta reglerna för utformningen av avtalsvillkoren i punkt 1 av anvisningarna till 31 § KL och 3 § FAL.

För att nuvarande ordning för skattelättnader för pensionssparandet skall kunna upprätthållas krävs därför – även med beaktande av reglerna för villkoren i försäkringsavtalet – ett tillägg till nuvarande regler i KL

som innebär att överlåtelser av P-försäkringsavtal från en skattegynnad pensionsordning till en ordning som inte är föremål för skattelättnader likställs med utbetalning av pension. Utbetalning skall anses ha skett med så stort belopp som motsvarar värdet av den överförda försäkringen. Detta värde utgörs av det tekniska återköpsvärdet med tillägg för försäkringens andel i uppkommet överskott.

Om försäkringstagaren har skatterättslig hemvist här i landet beskattas överföringen som andra pensionsutbetalningar i tjänst. I de fall Sverige har beskattningsrätt för pensionsutbetalningar till dem som är bosatta i utlandet enligt gällande dubbelbeskattningsavtal beskattas överföringen i Sverige med stöd av lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta.

De nya försäkringsrörelserreglerna föranleder även frågor om utformningen av reglerna för beskattningen av K-försäkringar. Regeringen avser att senare återkomma i dessa frågor.

Slutligen bör det påpekas att betydelsen och räckvidden för svenskt vidkommande av regler i EU:s personalstatuter om rätt för anställd i EU:s institutioner att få pensionsförmåner överförda till och från institutionerna övervägs inom Utredningen om pensionsomordning med EU-institutionerna (Fi 1994:08).

5 Övriga inkomstskattefrågor

5.1 Avregistrering av aktiebolag

Regeringens förslag: När ett aktiebolag avregistreras skall aktier e.d. som utgetts av bolaget anses ha avyttrats.

Skälen för regeringens förslag: Fr.o.m. den 1 januari 1995 delas aktiebolagen in i två kategorier, publika och privata bolag (prop. 1993/94:196, bet. 1993/94:LU32, SFS 1994:802). Ändringen i aktiebolagslagen (1975:1385), ABL, har skett mot bakgrund av EG:s bolagsrättsliga direktiv. Publika aktiebolag skall ha ett aktiekapital på minst 500 000 kr och privata aktiebolag ett aktiekapital på minst 100 000 kr. Det innebär att det tidigare lägsta tillåtna aktiekapitalet höjs från 50 000 kr till 100 000 kr. De publika aktiebolagen kan, till skillnad från de privata, vända sig till allmänheten för att skaffa kapital.

Aktiebolag som har bildats före ikraftträdandet av ändringarna i ABL skall ha anmält den erforderliga ökningen av aktiekapitalet till registrering senast vid utgången av år 1997. Bolaget kommer annars att avföras ur aktiebolagsregistret genom avregistrering (punkt 6 av övergångsbestämmelserna till ABL, SFS 1994:802). Ett bolag som har avregistrerats anses ha upplösts.

Ett bolag som inte har ett registrerat aktiekapital som uppgår till 100 000 kr kan också avregistreras om samtliga aktieägare och styrelseledamöter samt verkställande direktören före utgången av oktober 1997 begär det (punkt 5 av övergångsbestämmelserna till ändringarna i ABL, SFS 1994:802). Patent- och registreringsverket, som är registreringsmyndighet, skall genast kungöra detta i Post- och Inrikes Tidningar. Tidigast en månad därefter får bolaget avföras ur registret. När avregistrering har skett övergår bolagets rättigheter och tillgångar till aktieägarna. Ansvar för bolagets förpliktelser övergår på aktieägare, styrelseledamöter och verkställande direktör.

När verksamheten i bolaget upphör och bolaget upplöses övergår tillgångarna till aktieägarna. Har bolaget andra tillgångar än kontanta medel skall bolaget uttagsbeskattas (jfr punkt 1 av anvisningarna till 22 § KL).

En följd av att bolaget upplöses bör även vara att aktierna behandlas som om de avyttrats. Med avyttring av egendom avses enligt 24 § 2 mom. SIL försäljning, byte eller därmed jämförlig överlåtelse. Ett finansiellt instrument anses också ha avyttrats om det bolag som gett ut instrumentet försätts i konkurs eller träder i likvidation (24 § 2 mom. första stycket 1 och 2 SIL).

Rättspraxis har i vissa fall ansett att en avyttring också skall anses föreligga när egendom utslocknar utan att den byter ägare. Omfattningen av denna praxis är emellertid inte helt klar. I skattereformen ansågs därför föreligga ett behov av bestämmelser som klargjorde att avyttring av aktier m.m. skall anses föreligga även i likvidations- och konkursfall (prop. 1989/90:110 s. 392). I förtydligande syfte föreslås här en bestämmelse som innebär att avyttring skall anses föreligga även när ett aktiebolag avregistreras.

Eftersom det inte med full säkerhet kan avgöras om avregistrering redan i dag skall betraktas som avyttring bör förslaget tillämpas först när avregistrering sker fr.o.m. dagen efter den dag då propositionen överlämnas till riksdagen. De nya reglerna bör alltså tillämpas även på avregistreringar under tiden för riksdagsbehandlingen. Regeringen föreslår därför att riksdagen med stöd av 2 kap. 10 § andra stycket regeringsformen beslutar om detta.

Bestämmelsen bör i enlighet med Lagrådets förslag tas in i 24 § 2 mom. SIL.

Regeringen avser att senare under våren 1995 remittera ett förslag om den skattemässiga behandlingen av den situationen att verksamheten i ett aktiebolag – som inte har ett lägsta aktiekapital på 100 000 kr – överförs till enskild näringsverksamhet eller handelsbolag.

Regeringens förslag: Ett villkor för att koncernbidrag skall få verkan vid beskattningen är att mottagaren inte får anses ha skatterättsligt hemvist i annan stat. Detta villkor föreslås nu gälla i alla de situationer då koncernbidrag kan förekomma.

Skälen för regeringens förslag: De skattemässiga förutsättningarna för koncernbidrag finns i 2 § 3 mom. SIL. Hösten 1994 infördes ytterligare ett villkor för att ett koncernbidrag skall få verkan vid beskattningen. Villkoret – som tagits in i 2 § 3 mom. första stycket f SIL – innebär att mottagaren enligt ett avtal om undvikande av dubbelbeskattning inte skall anses ha hemvist i en främmande stat (prop. 1994/95:91, bet. 1994/95:SkU11, SFS 1994:1862).

Som en konsekvens av ändringen i 2 § 3 mom. första stycket SIL bör motsvarande ändring göras i andra stycket samma lagrum.

6 Författningskommentar

6.1 Kommunalskattelagen (1928:370)

Anvisningar

till 24 §

punkt 1

Hösten 1993 upphävdes lagen (1990:654) om skatteutjämningsreserv och infördes bestämmelser om avdrag för avsättning till periodiseringsfond (prop. 1993/94:50, bet. 1993/94:SkU15, SFS 1993:1540 och 1993:1538). I konsekvens med upphävandet av lagen om skatteutjämningsreserv borde punkt 1 av anvisningarna till 24 § KL ha ändrats. Av förbiseende kom detta inte att ske. Nu föreslås att hänvisningen till lagen om skatteutjämningsreserv i anvisningspunktens *andra stycke* skall slopas. Huruvida en hänvisning till lagen om periodiseringsfonder skall införas kräver ytterligare överväganden. En olikhet mellan lagen om skatteutjämningsreserv och lagen om periodiseringsfonder är nämligen att i den sistnämnda lagen görs avdraget för delägare i handelsbolag och enskilda näringsidkare på delägarnivå resp. hos den fysiska personen. Något krav på att avsättning skall göras i räkenskaperna för att avdrag skall medges finns inte för dessa kategorier. En hänvisning till lagen om periodiseringsfonder i anvisningspunkten skulle innebära att en skillnad uppstår i behandlingen av handelsbolag jämfört med aktiebolag.

I sammanhanget kan vidare erinras om att frågan om sambandet mellan redovisning och beskattning nu utreds av Redovisningskommittén (dir.

1991:71). I ett delbetänkande (SOU 1994:17) har kommittén förordat att skattemässigt betingade avsättningar till periodiseringsfonder m.m. i framtiden inte skall redovisas som bokslutsdispositioner utan enbart i deklarationen. Resultatet av det fortsatta arbetet med den inriktningen som nu pågår i kommittén kommer, enligt vad regeringen erfarit, att presenteras i ett nytt delbetänkande senare i vår. Det finns anledning att avvakta kommitténs förslag innan ställning tas till om en hänvisning till lagen om periodiseringsfonder skall införas.

till 31 §

punkt 1

Ett tillägg har gjorts i *första stycket* som anger att avskattning skall ske vid en överlåtelse av en i Sverige skattegynnad P-försäkring till en ny pensionsordning som inte omfattas av lättnadsreglerna. Av tillägget framgår att avskattning även skall ske om en P-försäkring som meddelats i utländsk filialverksamhet i Sverige förs över till försäkringsföretagets verksamhet i utlandet. Kapitalet knutet till försäkringen anses som utbetald pension. Med kapitalet avses dels det tekniska återköpsvärdet, dels den del i livbolagets överskott (återbäring e.d.) som skäligen kan anses belöpa på försäkringen. Såvitt gäller sådan tjänstepensionsförsäkring enligt avtal på arbetsmarknaden där återbäring till den försäkrade eller förmånstagarna tilldelas i form av indextillägg, motsvaras försäkringens värde av det tekniska återköpsvärdet ökat med värdet av redan beslutade indextillägg till den del detta värde inte ingår i det tekniska återköpsvärdet.

till 41 §

punkt 4

Första stycket i punkten har kompletterats med en regel om skattskyldighetens inträde i sådana avskattningsfall som föranleds av en överlåtelse av P-försäkring till försäkringsgivare som inte meddelar P-försäkring enligt KL:s regler. Skattskyldigheten inträder när ansvaret för avtalet övergår på den nya försäkringsgivaren. Detta sker vid registrering hos Finansinspektionen av inspektionens godkännande resp. tillstånd till överlåtelsen enligt 14 kap. 26 b § eller 15 kap. 5 § försäkringsrörelselagen (1982:713) i den föreslagna lydelsen enligt prop. 1994/95:184 om genomförandet av EG:s tredje skade- respektive livförsäkringsdirektiv eller, för utländsk filialverksamhet här i landet, vid motsvarande åtgärd hos hemlandets tillsynsorgan. I fall som regleras i lagen (1950:272) om rätt för utländska försäkringsföretag att driva försäkringsrörelse i Sverige övergår ansvaret dock redan vid tidpunkten för Finansinspektionens beslut om godkännande (29 c § i lagförslaget i nämnda proposition).

Om en överföring av försäkringsavtalet äger rum inom försäkringsföretaget till verksamhetsdel som inte meddelar P-försäkring enligt KL utlöses beskattningen vid överföringen.

Har beskattning utlöst för det aktuella kapitalet före överlåtelsen på grund av återköp e.d. skall självfallet ingen förnyad beskattning ske av överföringen.

Övergångsbestämmelser

De nya bestämmelserna träder i kraft den 1 juli 1995 och tillämpas första gången vid 1995 års taxering. Bestämmelserna om avskattning av pensionskapital avser överlåtelser resp. överföringar efter ikraftträdandet.

6.2 Lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt

2 § 3 mom.

Ändringen i *andra stycket* är en konsekvens av den ändring som tidigare gjorts i första stycket (prop. 1994/95:25, bet. 1994/95:SkU11, SFS 1994:1862).

24 § 2 mom.

Ändringen i *första stycket* innebär att aktier och andra finansiella instrument skall anses avyttrade om det aktiebolag som gett ut dem avregistreras på grund av att bolaget inte har ett aktiekapital på minst 100 000 kr. En förutsättning är att avregistrering skett efter den 4 april 1995, dvs. dagen efter den dag då propositionen överlämnas till riksdagen.

Övergångsbestämmelser

Bestämmelserna träder i kraft den 1 juli 1995 och tillämpas första gången vid 1996 års taxering. De nya bestämmelserna i 2 § 3 mom. tillämpas dock endast för den del av räkenskapsåret som infaller efter den 1 juli 1995. Ytterligare en inskränkning är att beskattningsåret skall ha påbörjats den 1 januari 1995 eller senare. Detta beror på att motsvarande ikraftträdandebestämmelse gäller för 2 § 3 mom. första stycket f (SFS 1994:1862).

2.1 Förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370)

Härigenom föreskrivs att punkt 1 av anvisningarna till 31 § och punkt 4 av anvisningarna till 41 § kommunalskattelagen (1928:370) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Anvisningar

till 31 §

1.¹ Med pension förstås dels belopp, som annorledes än i följd av försäkring utgår på grund av föregående tjänsteförhållande, dels belopp, som på grund av lagen (1962:381) om allmän försäkring utgår i form av folkpension eller tilläggs pension, dels belopp som utgår på grund av pensionsförsäkring, dels belopp som utbetalas från pensionssparkonto till pensionsspararen, till förmånstagare på grund av förmånstagarförordnande, till den som erhållit rätten till pension genom bodelning, till make eller bröstarvinge på grund av jämkning av förmånstagarförordnande samt vid återbetalning enligt 13 kap. 4 § äktenskapsbalken.

1. Med pension förstås dels belopp, som annorledes än i följd av försäkring utgår på grund av föregående tjänsteförhållande, dels belopp, som på grund av lagen (1962:381) om allmän försäkring utgår i form av folkpension eller tilläggs pension, dels belopp som utgår på grund av pensionsförsäkring, dels belopp som utbetalas från pensionssparkonto till pensionsspararen, till förmånstagare på grund av förmånstagarförordnande, till den som erhållit rätten till pension genom bodelning, till make eller bröstarvinge på grund av jämkning av förmånstagarförordnande samt vid återbetalning enligt 13 kap. 4 § äktenskapsbalken, *dels kapital hänförligt till pensionsförsäkring vilken överläts till försäkringsgivare som inte meddelar pensionsförsäkring enligt denna lag. Med sådan överlåtelse till ny försäkringsgivare avses även överföring till sådan del av försäkringsgivarens verksamhet som avser pensionsförsäkring enligt denna lag.*

Med pensionsförsäkring förstås försäkring, som inte medför rätt till andra försäkringsbelopp än ålderspension, sjukpension eller efterlevandepension. För att en försäkring skall anses som pensionsförsäkring fordras vidare, om inte annat följer av förklaring enligt sjuttonde stycket, att försäkringen meddelats i en här i landet bedriven försäkringsrörelse för vilken skattskyldighet föreligger enligt lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel respektive lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt. Med försäkrad avses den på vars liv försäkringen tagits eller, i fråga om sjukpension, den vars arbetsförmåga försäkringen

avser. Med tjänstepensionsförsäkring förstås pensionsförsäkring, som har samband med tjänst och för vilken den försäkrades arbetsgivare åtagit sig att ansvara för betalning av hela avgiften. Med tjänstepensionsförsäkring förstås också pensionsförsäkring, som – om en anställd avlidit – tagits av den anställdes arbetsgivare till förmån för den anställdes efterlevande och för vilken försäkring arbetsgivaren åtagit sig att ansvara för betalning av hela avgiften.

I fråga om annan pensionsförsäkring än tjänstepensionsförsäkring skall försäkringstagaren vara den försäkrade. Har försäkringstagaren eller hans make eller person med vilken han sammanbor under äktenskapsliknande förhållanden barn under 20 år, får han ta försäkring avseende efterlevandepension på sin makes eller den sammanboendes liv, om barnet insätts som förmånstagare. Om särskilda skäl föreligger kan skattemyndigheten medge att dödsboet efter skattskyldig som bedrivit näringsverksamhet i Sverige får ta försäkring avseende efterlevandepension. Som förutsättning för att medgivande skall lämnas gäller att den efterlevande saknar betryggande pensionsskydd och att försäkringen tas i samband med att boet upphör med driften i förvärvskällan. Motsvarande gäller om den avlidne drivit verksamheten genom förmedling av juridisk person.

Ålderspension får inte börja utgå vid lägre ålder än 55 år. Utbetalning får dock ske dessförinnan till den som fått rätt till förtidspension enligt lagen om allmän försäkring. Om det i annat fall finns särskilda skäl, får skattemyndigheten besluta att pension får börja utgå vid lägre ålder.

Ålderspension får utgå högst så länge den försäkrade lever, men under den försäkrades livstid lägst fem år eller, om försäkringen skall upphöra när den försäkrade fyller 65 år, lägst tre år. Pensionen får under den första femårsperiod under vilken den utbetalas inte utgå med annat än samma belopp vid varje utbetalningstillfälle eller med stigande pensionsbelopp.

För ålderspension som utgår enligt allmän pensionsplan gäller, om den skall upphöra innan den försäkrade avlider, vad därom utfästs enligt planen. Vad som enligt denna lag avses med allmän pensionsplan framgår av punkt 20 av anvisningarna till 23 §.

Förmånstagare får inte insättas till annan ålderspensionsförsäkring än tjänstepensionsförsäkring. Till tjänstepensionsförsäkring avseende ålderspension skall anställd, som då försäkringsavtalet ingicks var den försäkrade, vara förmånstagare.

Med sjukpension förstås pension som utgår till den försäkrade högst så länge denne är arbetsoförmögen eller har nedsatt arbetsförmåga. Sjukpension får upphöra tidigast fem år efter det försäkringsavtalet träffades. I fråga om förmånstagare gäller föreskrifterna i föregående stycke.

Med efterlevandepension förstås pension

1. som efter den försäkrades död utgår till den försäkrades make, varmed i detta sammanhang förstås person med vilken den försäkrade varit gift eller sammanbott under äktenskapsliknande förhållanden,

2. som efter den försäkrades död utgår till barn till den försäkrade eller barn till person som angivits under 1,

3. som utgår till efterlevande på grund av försäkring som tagits av dödsbo efter medgivande enligt tredje stycket, varvid pension får utgå som om den avlidne varit försäkrad, eller

4. som utgår på grund av försäkring som tagits av arbetsgivare till förmån för anställds efterlevande med stöd av andra stycket sista meningen, varvid pension får utgå som om den avlidne varit försäkrad.

Efterlevandepension får utgå högst så länge den efterlevande lever och får under den första femårsperiod under vilken den utbetalas inte utgå med annat än samma belopp vid varje utbetalningstillfälle eller med stigande pensionsbelopp. Efterlevandepension får under den efterlevandes livstid inte upphöra förrän fem år förflutit efter den försäkrades död med följande undantag:

1. Efterlevandepension till person som avses i föregående stycke 1, får upphöra när denne ingår nytt äktenskap.

2. Har den försäkrade avlidit mindre än fem år före den tidpunkt då försäkringen annars skulle ha upphört, får efterlevandepension upphöra vid sist nämnda tidpunkt.

3. Om utbetalning av efterlevandepension till barn under 20 år påbörjats, får pensionen upphöra när barnet fyller 20 år.

4. Har försäkring avseende efterlevandepension till barn tagits på sådan persons liv som avses i föregående stycke 1, skall pensionen upphöra senast när barnet fyller 20 år.

Som förmånstagare till försäkring avseende efterlevandepension får endast insättas person till vilken efterlevandepension kan utgå enligt nionde och tionde styckena.

Försäkringsvillkor, som med hänsyn till bestämmelserna i denna lag är avgörande för frågan huruvida försäkringen är att anse som pensionsförsäkring, skall tas in i försäkringsavtalet. Detta skall dessutom innehålla villkor att försäkringen inte får pantsättas eller belånas och inte heller ändras på sådant sätt att den inte längre uppfyller de föreskrifter, som anges för pensionsförsäkring i denna lag, eller i andra fall än nedan föreskrivs överlåtas eller återköpas. Avtalet får inte innehålla villkor som är oförenligt med bestämmelserna om pensionsförsäkring i denna lag.

Under den försäkrades livstid får pensionsförsäkring endast överlåtas

1. till följd av anställningsförhållande, därvid försäkringen före eller efter överlåtelsen skall ha karaktär av tjänstepensionsförsäkring,

2. på grund av utmätning liksom vid ackord eller konkurs eller

3. genom bodelning.

Ny ägare till pensionsförsäkring skall omedelbart underrätta försäkringsgivaren om förvärvet av försäkringen.

Återköp av pensionsförsäkring får utan hinder av bestämmelserna i denna lag ske,

1. om det tekniska återköpsvärdet uppgår till högst ett basbelopp enligt lagen om allmän försäkring och försäkringen inte är förenad med ett oåterkalleligt förmånstagarförordnande samt premier för försäkringen inte har betalats senare än 10 år före återköpet, eller

2. om det tekniska återköpsvärdet uppgår till högst 30 procent av ett basbelopp enligt lagen om allmän försäkring.

Om det i annat fall än som avses i föregående stycke finns synnerliga skäl för återköp och sådant får ske enligt försäkringstekniska grunder, får återköp medges av skattemyndigheten. Bestämmelserna i förevarande lag hindrar inte heller återbetalning enligt 13 kap. 4 § äktenskapsbalken av försäkringstagarens tillgodohavande.

Om särskilda skäl föreligger, kan skattemyndigheten efter ansökan förklara att försäkring som har meddelats i utomlands bedriven försäkringsrörelse skall anses som pensionsförsäkring. Sådan förklaring får meddelas endast under förutsättning att villkoren för försäkringen i huvudsak står i överensstämmelse med bestämmelserna i denna anvisningspunkt om pensionsförsäkring. Har förklaring som här avses meddelats kan försäkringen inte övergå till kapitalförsäkring.

Med kapitalförsäkring förstås annan livförsäkring än pensionsförsäkring. Till kapitalförsäkring hänförs mot statens grupplivförsäkring svarande förmån från kommun, även om förmånen inte utgår på grund av försäkring.

Försäkring som enligt denna lag är att hänföra till pensionsförsäkring får anses såsom kapitalförsäkring, om förbehåll härom intagits i avtalet vid dess ingående.

Premiebefrielseförsäkring skall anses tillhöra samma slag av försäkring som huvudförsäkringen.

För att sjuk- eller olycksfallsförsäkring skall anses ha tagits i samband med tjänst fordras, att premier för försäkringen skall betalas av arbetsgivaren. Vidare fordras att anmälan görs till försäkringsanstalten om att försäkringen har tagits i samband med tjänst.

Till livränta räknas även höjning av livräntan och sådant tillägg till denna som skall utgå under livräntans fortsatta bestånd.

Såvitt gäller kraven enligt denna anvisningspunkt, att en ålders- eller efterlevandepension under den första femårsperioden inte utgår med annat än samma belopp vid varje utbetalningstillfälle eller med stigande belopp, bortses i fråga om försäkring enligt lagen (1989:1079) om livförsäkringar med anknytning till värdepappersfonder från sådana förändringar av beloppen som föranleds av kursutvecklingen på fondandelarna.

Beslut som skattemyndighet meddelat med stöd av tredje, fjärde, sextonde eller sjuttonde stycket av denna anvisningspunkt får överklagas hos Riksskatteverket. Riksskatteverkets beslut får inte överklagas.

till 41 §

4.² I fråga om inkomst av tjänst gäller som allmän regel, att inkomst skall anses hava åtnjutits under det år, då densamma från den skattskyldiges synpunkt är att anse som verkligen förvärvad och till sitt belopp känd. Detta är framför allt förhållandet, då inkomsten av den skattskyldige uppburits eller blivit för honom tillgänglig för lyftning eller, såsom i fråga om bostadsförmån och andra förmåner in natura, då den på annat sätt kommit den skattskyldige till godo, detta oberoende av huruvida inkomsten intjänats under året eller tidigare. Har den skattskyldige på grund av sin tjänst fått förvärva värdepapper på förmånliga villkor, tas förmånen upp till beskattning det år förvärvet skedde. I fall då behållning på pensionssparkonto skall avskattas enligt 32 § 1 mom. första stycket j inträder skattskyldigheten när pensionssparavtalet upphör att gälla för de tillgångar som skall avskattas.

4. I fråga om inkomst av tjänst gäller som allmän regel, att inkomst skall anses hava åtnjutits under det år, då densamma från den skattskyldiges synpunkt är att anse som verkligen förvärvad och till sitt belopp känd. Detta är framför allt förhållandet, då inkomsten av den skattskyldige uppburits eller blivit för honom tillgänglig för lyftning eller, såsom i fråga om bostadsförmån och andra förmåner in natura, då den på annat sätt kommit den skattskyldige till godo, detta oberoende av huruvida inkomsten intjänats under året eller tidigare. Har den skattskyldige på grund av sin tjänst fått förvärva värdepapper på förmånliga villkor, tas förmånen upp till beskattning det år förvärvet skedde. I fall då behållning på pensionssparkonto skall avskattas enligt 32 § 1 mom. första stycket j inträder skattskyldigheten när pensionssparavtalet upphör att gälla för de tillgångar som skall avskattas. *Vid sådan överlåtelse av pensionsförsäkring till ny försäkringsgivare som avses i punkt 1 av anvisningarna till 31 § anses pensionskapitalet utbetalt när ansvaret för den överlåtna försäkringen övergår på den övertagande försäkringsgivaren.*

Å andra sidan skall utgifterna och omkostnaderna för inkomstförvärvet avdragas från intäkten under det år, då de verkligen blivit av den skattskyldige bestridda, även om de avser inkomst, som tidigare förvärvats eller först under ett senare år beräknas inflyta.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1995 och tillämpas på överlåtelser av pensionsförsäkringar efter ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 1993:1542.

² Senaste lydelse 1993:938.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt

Prop. 1994/95:187
Bilaga 1

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt¹ att det i övergångsbestämmelserna till lagen (1994:1859) om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt skall införas en ny punkt, 13, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

13. Vid tillämpning av föreskrifterna i 24 § 2 mom. första stycket gäller följande. Avyttring av ett finansiellt instrument anses också föreligga om det aktiebolag som givit ut instrumentet avregistreras efter utgången av mars 1995 enligt punkt 5 eller 6 av övergångsbestämmelserna till lagen (1994:802) om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385).

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1995.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:770.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1995-03-24

Närvarande: f.d. regeringsrådet Bengt Hamdahl, justitierådet Bo Svensson, regeringsrådet Arne Bækkevold

Enligt en lagrådsremiss den 23 mars 1995 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370) och till lag om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kammarättsassessorn Lars Bergendal och kanslirådet Ingrid Melbi.

Förslagen föranleder följande yttrande av *Lagrådet*:

Förslaget till lag om ändring i kommunalskattelagen lämnas utan erinran.

Beträffande förslaget till lag om ändring i lagen om statlig inkomstskatt föreslås i remissen en ny punkt 13 i övergångsbestämmelserna till lagen (1994:1859) om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt. Punkten anknyter till 24 § 2 mom. första stycket lagen om statlig inkomstskatt.

Lagrådet föreslår att innehållet i den föreslagna punkten i stället skrivs in direkt i det nämnda stycket som en ny punkt 4 med följande lydelse:

4. upplöses genom att avregistreras efter utgången av mars 1995 enligt punkt 5 eller 6 av övergångsbestämmelserna till lagen (1994:802) om ändring i aktiebolagslagen.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 30 mars 1995

Närvarande: statsministern Carlsson, ordförande, och statsråden Sahlin, Hjelm-Wallén, Peterson, Hellström, Thalén, Freivalds, Wallström, Persson, Tham, Schori, Blomberg, Heckscher, Hedborg, Andersson, Winberg, Uusmann, Nygren, Sundström, Lindh, Johansson

Föredragande: statsrådet Persson

Regeringen beslutar proposition 1994/95:187 Vissa inkomstskattefrågor.

